

Universitetskanslersämbetets utbildningsutvärderingar

Självvärdering

Lärosäte: Stockholms universitet
Forskarutbildningsämne: Nationalekonomi
Licentiatexamen: Ja
Doktorsexamen: Ja

Aspektområde: område, miljö och resurser

Aspekt: Forskarutbildningsämne

Bedömningsgrund:

Avgränsningen av forskarutbildningsämnet och dess koppling till den vetenskapliga/konstnärliga grunden och beprövad erfarenhet är välmotiverad och adekvat. Forskarutbildningsämnets relation till området för forskarutbildning är adekvat (för de lärosäten som har examensrätt för område för forskarutbildning).

Forskarutbildningsämnet nationalekonomi vid Stockholms universitet är placerat vid Nationalekonomiska institutionen. Nationalekonomi är ett samhällsvetenskapligt ämne som övergripande handlar om hur ett samhälle använder sina resurser, hur ekonomisk politik påverkar resursanvändningen och hur resurser fördelas i samhället. Nationalekonomisk forskning använder ekonomisk teori och empiriska metoder för att studera beteenden och ekonomiska samband på mikroekonomisk (individer och företag) och makroekonomisk (aggregerad) nivå. Nationalekonomi är ett ämne som fäster stor vikt vid metodologi, både vad gäller teoretisk och empirisk forskning. Det metodologiska angreppssättet är relativt homogent vilket bland annat avspeglas i att forskarutbildningen ser ungefär likadan ut vid olika lärosäten runt om i världen. Inom nationalekonomi finns en enhetlig utgångspunkt, nämligen att individer nyttomaximerar och att företag optimerar (exempelvis vinst). Med utgångspunkt från jämviktsbegreppet kan man sedan analysera hur olika politiska åtgärder påverkar ekonomiskt beteende hos individer och företag. Teoretiska prediktioner testas empiriskt genom tillämpning av avancerade statistiska metoder, anpassade till samhällsvetenskapliga frågeställningar.

De frågor som analyseras spänner över ett brett område och inbegriper frågor som ställs i ett flertal andra samhällsvetenskapliga ämnen. Några exempel på sådana ämnesövergripande frågor är vad som styr kriminellt beteende, giftermål och skilsmässa, vad som påverkar hälsa, och betydelsen av kulturell bakgrund för många av de val som personer gör.

Avgränsningen i förhållande till många andra ämnen är en mer homogen syn på centrala teoretiska och empiriska utgångspunkter. Den enhetliga metodinriktningen gynnas av att första årets kurser är obligatoriska för alla forskarstuderande. Kurserna ger en bred och systematisk förståelse av forskningsämnet. De förmedlar också ett metodologiskt djup.

Mot bakgrund av ovanstående är det uppenbart att forskarutbildningsämnet i nationalekonomi baseras på vetenskaplig teori och metod och därmed vilar på en stark vetenskaplig grund. Nationalekonomi är ett ämne där utvecklingen av forskningsfronten går snabbt. Metoder utvecklas hela tiden och centrala teoretiska utgångspunkter ifrågasätts och utvecklas kontinuerligt. Detta innebär också att det är viktigt att beprövad erfarenhet sprids och tillgängliggörs.

Aspektområde: område, miljö och resurser

Aspekt: Personal

Bedömningsgrunder:

A. Antalet handledare och lärare och deras sammantagna kompetens är adekvat och står i proportion till utbildningens innehåll och genomförande.

B. Handledarnas sammantagna kompetens och kompetensutveckling följs systematisk upp i syfte att främja hög kvalitet i utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Handledarnas kompetens

Våra handledare verkar vid tre olika arbetsplatser vid Stockholms universitet; Institutet för internationell ekonomi (IIES), Institutet för social forskning (SOFI) och Nationalekonomiska institutionen. Samarbetet mellan institutionen, som formellt ansvarar för utbildningen på forskarnivå, och instituten fungerar problemfritt. Normalt är huvudhandledarna för institutens doktorander anställda vid instituten. Opponent och betygsnämnd tas fram och föreslås till fakultetsnämnden i samråd med institutionen.

Totalt sett har vi mer än femtio aktiva eller potentiella handledare i forskarutbildningsämnet. Samordningen mellan dessa tre arbetsplatser sker genom regelbundna möten mellan studierektor för utbildning på forskarnivå och föreståndare för respektive arbetsplats. Sammantaget ger detta en bred kompetens för att bedriva forskarutbildning, både vad gäller undervisning och handledning. Vid alla tre arbetsplatserna kombinerar samtliga handledare och lärare forskning med undervisning och handledning. Med stort fokus på forskning och vetenskaplig publicering i internationella tidskrifter bland handledare och forskare kan Stockholms universitet erbjuda en forskarutbildning som ligger nära forskningsfronten i ämnet. Det stora antalet forskare gör också att vi har spetskompetens för att handleda och undervisa doktorander i flera ämnesinriktningar. Exempel på viktiga fält inom nationalekonomi där vi är starka är empirisk arbetsmarknadsekonomi, internationell handel, makro, mikro och beteendekonomi, politisk ekonomi och utvecklingsekonomi. Ett fält där vi i viss utsträckning saknar bredd är finansiell ekonomi. Här är konkurrensen från näringslivet och från Handelshögskolan i Stockholm hård, vilket gör det relativt svårt att rekrytera.

Lärarna från Handelshögskolan i Stockholm utgör en viktig resurs för våra doktorander, även om de formellt inte tillhör kategorin handledare. Den volym av doktorander vi gemensamt kommer upp i är en förutsättning för det breda och djupa kursutbud som vi tillsammans erbjuder våra doktorander.

Vi har en utpräglad publiceringskultur, där publiceringar i topptidskrifter värderas högt. Åren 2013-15 hade vi bara på Nationalekonomiska institutionen 6 ”topp 5”-publiceringar och 18 ”topp-30” publiceringar. Sammanlagt publicerades under perioden 65 artiklar i sakkunniggranskade internationella tidskrifter. I termer av citeringar har institutionens personal publicerat 63 artiklar med fler än 100 citeringar enligt Google Scholar och 135 artiklar med fler än 50 citeringar. Forskarna på IIES och SOFI lever i samma kultur och publicerar också regelbundet välciterade artiklar i topptidskrifter.

De flesta forskare och handledare inom institutionen deltar i internationella forskningsnätverk och har pågående forskningssamarbeten med internationella forskare. Många forskare verkar under perioder som gästforskare vid andra renommerade lärosäten, oftast vid amerikanska universitet (Stanford University, University of Chicago etc.).

Rekrytering

Samtliga arbetsplatser, Nationalekonomiska institutionen, SOFI och IIES rekryterar regelbundet forskare och handledare via utlysningar av tjänster.

Rekrytering av yngre forskare, som också handleder doktorander, sker via den internationella arbetsmarknaden. Rekrytering av yngre forskare till nationalekonomiska lärosäten runt om i världen sker oftast vid en så kallad internationell ”job market” som äger rum varje år i USA. Där samlas unga forskare från hela världen som efter disputation vill fortsätta inom akademien. De unga forskarna intervjuas och kan bli erbjudna att få komma och presentera sin forskning under ett seminarium. Vid ömsesidigt intresse kan forskaren erbjudas ett generöst sexårigt forskarstipendium, finansierat via Handelsbankens Browaldhstiftelse, kombinerat med viss undervisning. Vid nationalekonomiska institutionen genomför vi detta vartannat år och har hittills hunnit med fyra sådana processer. Vid samtliga tillfällen har vi lyckats rekrytera unga internationella forskare av hög klass. IIES och SOFI rekryterar yngre forskare på motsvarande sätt.

När det gäller lärartjänster har institutionen följande strategi. Som stor undervisningsinstitution är det viktigt för oss att ha en bred kompetensportfölj och det uppnås bäst genom breda utlysningar. De starka forskningsmiljöer som finns på institutionen kommer på ett naturligt sätt att locka till sig kvalificerade sökande och växa på så sätt. I vissa fall måste dock undervisningsmässiga behov vara styrande, och några av våra senaste rekryteringar har varit inom makroekonomi. Lärartjänster tillsätts alltid i internationell konkurrens.

Handledning och handledarbyten

Regler för handledning finns specificerade i den allmänna studieplanen. Doktoranden skall ha minst två handledare (huvudhandledare och handledare). Minst en av handledarna skall ha genomgått handledarutbildning eller ha motsvarande kompetens. När och hur ofta handledare och doktorand skall träffas överenskommes individuellt. Doktoranden har dock rätt att träffa sina handledare åtminstone en gång per månad under terminstid för handledning. Årligen genomförs ett medarbetarsamtal. Under första studieåret fungerar studierektor för forskarutbildningen som huvudhandledare. Senast efter första studieåret tilldelas varje doktorand en huvudhandledare för avhandlingsarbetet (normalt professor eller docent) och ytterligare en lämplig handledare.

Doktoranden har rätt att byta handledare. Byte av handledare sker sällan och nästan aldrig p.g.a. samarbetsproblem. Oftast handlar det om att handledaren byter arbetsplats. Byte sker typiskt i samråd mellan doktorand och handledare. Uppstår konflikt mellan doktorand och handledare är studierektor för utbildning på forskarnivå ansvarig för att bytet sker på begäran från doktoranden.

Kompetensutveckling

Alla handledare förväntas ha gått den forskarhandledningskurs som ges av Stockholms universitet. Vetenskaplig kompetensutveckling hos handledare sker på den enskilda forskarens initiativ. Eftersom institutionen är mycket forskningsinriktad sker detta på frivillig

basis. I och med att forskare förväntas publicera sig i vetenskapliga tidskrifter sker kompetensutveckling mer eller mindre automatiskt. Möjligen kan denna utveckling begränsas av att vi inte har något direkt belöningsystem för vetenskapliga publiceringar. Detta kan innebära en risk att vissa forskare väljer att dra ner på forskningstakten och att den vetenskapliga kompetensutvecklingen blir lidande.

Institutionen har skapat en infrastruktur för kompetensutveckling genom de veckovisa forskningsseminarier där vi bjuder in ledande forskare från hela världen. Alla som är verksamma vid institutionen förväntas delta på dessa seminarier. Tack vare att vi samarbetar med universiteten Bocconi och Pompeu Fabra har vi möjlighet att bjuda in riktigt namnkunniga forskare att ge seminarier. Det blir attraktivare att bli inbjuden till tre europeiska universitet än till ett. Dessutom utnyttjas alla tre lärosätenas kontaktytor.

För att ge en bild av verksamheten presenteras våra seminariegäster höstterminen 2016:

Douglas Almond	Columbia University
Simon Jäger	Harvard University
Anna Dreber Almenberg	Handelshögskolan Stockholm
Robert Fairlie	UCSC
Søren Leth-Petersen	University of Copenhagen
Nathaniel Hendren	Harvard University
Nathan Nunn	Harvard University
Claudio Ferraz	PUC-Rio
Gaurav Khanna	UCSD
Jonas Hjort	Columbia University
Lorenzo Casaburi	University of Zürich
Silvia Helena Barcellos	USC
Kathrin Schlafmann	IIES
Joana Naritomi	LSE
Luca Dedola	ECB
Jaume Ventura	CREI

Forskare och doktorander förväntas också regelbundet delta i internationella forskarkonferenser och samarbeten. Om konferenser inte kan finansieras av externa forskningsmedel finns även ett visst belopp per forskare och år avsatta från institutionens budget som kan användas till detta. I dagsläget rör det sig om 25 000: -. Doktorander har sammanlagt 30 000: - att använda under sin studietid. Till detta kommer ofta externa expensanslag för båda kategorierna.

En ytterligare viktig komponent i institutionens policy är att alla forskare förväntas både undervisa och forska. Tjänsterna har utformats så att alla har en viss undervisningsskyldighet, men också att alla har tid till forskning. Detta för att stärka kopplingen mellan forskning och undervisning. Ingen kan med hjälp av externa medel köpa sig helt fri från undervisning och handledning. Men samtidigt har samtliga forskare (inklusive lektorer) tid för forskning, minst 60 procent inom ramen för anställningen, oavsett om man har externa medel eller inte.

Pedagogisk kompetensutveckling uppmuntras och tillhandahålls av Centrum för universitetslärarutbildning, i form av kurser i pedagogik och handledning. Sådan kompetensutveckling är obligatorisk för lärare men institutionen anser att det är viktigt, inte minst ur ett karriärperspektiv, att även forskare/postdocs deltar. En viktig grund för det

pedagogiska utvecklingsarbetet är doktorandernas kursvärderingar som genomförs för samtliga kurser.

Ingen fastställd strategi är utarbetad när det gäller lärarnas möjlighet att följa den samhällsutveckling som har betydelse för deras handledning och undervisning, men ämnet har per automatik en stark koppling till samtida samhällsfenomen. Många lärare och forskare i ämnet deltar ofta i offentliga utredningar, olika råd eller i annan samverkan, och då oftast som bisyssla.

Kvalitetsarbete

Vi diskuterar regelbundet olika behov av inriktningar inom ämnet så att rekryteringen i viss utsträckning tar hänsyn till detta behov. Kursvärderingar genomförs regelmässigt och doktorandrådet kan ta upp kvalitetsfrågor med studierektor eller prefekt. Samtliga professorer förväntas delta vid det s.k. slutseminarium med extern opponenter som varje avhandlingsmanus måste gå igenom innan klartecken ges för disputation.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis kan man säga att institutionens (inklusive IIES och SOFI) styrka i att upprätthålla kompetens och kompetensutveckling ligger i en stark forskningsmiljö med stort utrymme för forskning, regelbundna forskarseminarier och ett uttalat fokus på vetenskapliga publiceringar. Ett intressant utvecklingsområde är hur man kan skapa ett system som bättre premierar bra forsknings- och undervisningsinsatser. Med nuvarande system finns alltid en risk att vissa forskare drar ner på sina forskningsinsatser och/eller kvaliteten på sin undervisning utan att det märks någon större skillnad i karriärutvecklingen. Dock är forskarna aktiva för att publicera sig och undervisningsinsatserna utvärderas av doktoranderna vilket ger viktig återkoppling.

En viktig styrka är samarbetet med Handelshögskolan i Stockholm, som möjliggör ett gemensamt kursprogram. Den volym vi gemensamt kommer upp i är en förutsättning för det breda och djupa kursutbud som vi erbjuder. Lärarna från Handelshögskolan i Stockholm utgör en viktig resurs för våra doktorander, även om de formellt inte tillhör kategorin handledare.

Aspektområde: Område, miljö och resurser

Aspekt: Forskarutbildningsmiljö

Bedömningsgrunder:

A. Forskningen/den konstnärliga forskningen vid lärosätet har en sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå kan bedrivas på en hög vetenskaplig/konstnärlig nivå och med goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället både nationellt och internationellt.

B. Forskarutbildningsmiljön följs systematiskt upp för att säkerställa hög kvalitet. Resultatet av uppföljningen omsätts vid behov i kvalitetsutvecklande åtgärder och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Allmänt om forskarutbildningsmiljön

Doktoranderna läser första årets obligatoriska kurser tillsammans med doktoranderna från Handelshögskolan i Stockholm. Valbara kurser under andra och tredje året ges tillsammans med Handelshögskolan och Uppsala universitet. Det ger doktoranderna möjlighet att på ett tidigt stadium knyta kontakter och skapa forskarnätverk samt möjliggör en stor bredd och djup i kursprogrammet.

Dessutom ser vi gärna att doktoranderna spenderar ett halvår eller ett år på ett välrenommerat universitet utanför Sverige, oftast USA (Harvard, Princeton, Berkley etc.).Handledare med kontakter på dessa universitet hjälper till så att detta möjliggörs. Här har vi också stor glädje av Handelsbankens Hedeliusstiftelse som bidrar med stipendier för sådana utlandsvistelser. Syftet med att spendera en viss tid vid dessa lärosäten är att skapa nätverk, inspireras och lära sig av miljön på ett toppuniversitet, och ta vissa kurser av de allra främsta i världen på sina respektive områden. Utbyten bland forskare och doktorander säkerställer att man lär av varandra och att erfarenhet sprids.

Det kan också nämnas att Stockholms universitet, tillsammans med Handelshögskolan i Stockholm, är en del i ett europeiskt nätverk av forskarutbildningar (ENTER), där också Universitat Autònoma de Barcelona, Université Libre de Bruxelles, University College London, Universidad Carlos III de Madrid, Universität Mannheim, Tilburg University och Université de Toulouse 1 medverkar. Här erbjuds möjligheter för doktoranderna att utan extra kostnad gästa de medverkande lärosätena. ENTER anordnar också årligen en konferens för doktorander och framstående seniora forskare.

En annan viktig kontaktyta som redan belysts är de veckovisa forskarseminarier där internationella forskare är inbjudna för att hålla seminarier och presentera forskning. Dessa seminarier är en central del i doktorandernas utbildning. Ett kontinuerligt utbyte med den internationella forskningsverksamheten blir därmed ett sätt att systematiskt kontrollera att vi ligger på forskningsfronten i ämnet. IIES och SOFI har egna högre seminarier.

I och med att kvinnliga doktorander är i minoritet bekostar institutionen vart tredje år en konferens för ett nätverk av kvinnliga doktorander från Stockholms universitet, Uppsala universitet och Handelshögskolan i Stockholm. Detta för att öka kontaktytorna med andra kvinnliga doktorander. Konferensen är årlig och ansvaret roterar mellan lärosätena.

Sammantaget förväntas dessa samarbeten leda till högre kvalitet på avhandlingarna. Ytterligare ett sätt att säkerställa kvalitén på avhandlingarna är att doktoranderna förväntas presentera preliminära forskningsidéer och resultat på ett tidigt stadium. Detta görs på så kallade "brown bag-seminarier" eller lunchseminarier som är timslånga och anordnas varje tisdag. Vid dessa seminarier förväntas alla lärare och forskare vid institutionen att delta.

Under andra året av doktorandstudierna anordnas en workshop i slutet av vårterminen där det är obligatoriskt att presentera ett utkast på en artikel som är tänkt att ingå i avhandlingen. Doktoranderna förväntas också delta på högre seminariet vid den arbetsplats där de är verksamma men kan också gå på de högre seminarierna vid de andra arbetsplatserna. En ofta diskuterad fråga är om deltagande ett visst antal gånger skall göras obligatoriskt och dokumenteras i den individuella studieplanen. Hittills har vi av praktiska skäl avstått från att formalisera kraven men däremot uppmanat handledarna att ta upp bristande närvaro med sin doktorand i förekommande fall. Att seminariedeltagande är en viktig del i utbildningen till forskare inses dessutom av de flesta doktorander.

För att säkerställa kvalitén på avhandlingen anordnas i god tid före disputation ett så kallat slutseminarium med en extern opponent (docent eller professor från annat lärosäte), som noggrant granskat avhandlingsmanuset. Efter detta slutseminarium träffas professorskollegiet tillsammans med opponenter på slutseminariet och handledarna för att diskutera vad som krävs för att avhandlingen ska vara tillräckligt bra. Här bestäms också vad som är en rimlig tidshorisont till själva disputationen. Ett utvecklingsområde här är att minnesanteckningar från detta möte borde införas och att det borde införas en kontrollstation som säkerställer att doktoranden gör det som man kom överens om under mötet. I dagsläget har handledaren ensam ansvaret för att detta görs.

Doktorandgruppens sammansättning

Doktoranderna har en blandad sammansättning både vad gäller kön och födelseland. Vi har 10-15 sökande per plats, och tar in doktorander från alla delar av världen – ungefär hälften av doktoranderna är svenska. Detta möjliggörs av att all undervisning är på engelska och att avhandlingen i praktiken alltid skrivs på engelska. Alla forskarseminarier som ges är också på engelska. Detta skapar också bättre förutsättningar för utbyte med universitet från andra delar av världen. Sökande från icke engelskspråkiga länder rekommenderas att ta det internationella språketestet i engelska, TOEFL. Resultaten från testet kan utgöra kompletterande information vid urvalet. Ungefär 60 procent av doktoranderna är män och 40 procent är kvinnor, vilket i stort återspeglar könsfördelningen på grundnivå och avancerad nivå inom nationalekonomi vid universitetet.

Handledargruppens sammansättning

För närvarande har vi en sammansättning handledare i olika åldrar. Vi har som policy att huvudhandledaren ska vara verksam vid Stockholms universitet. Det händer ibland att huvudhandledaren under en period (max 1 år) är gästforskare vid ett annat universitet. Det är sällan något problem idag med möjligheter att handleda via Skype. I och med att forskarutbildningen är på engelska är språk sällan ett problem.

En utmaning för ämnet är att öka antalet handledare som är kvinnor där vi i dagsläget har en skev könsfördelning (20/80). Detta trots att det under en längre tid har varit rätt jämn könsfördelning inom forskarutbildningen. Frågan är om det finns strukturer inom ämnet och på arbetsmarknaden som gör att kvinnor inte väljer att fortsätta inom akademien? I sådant fall är det en stor utmaning att identifiera sådana strukturer och göra något åt dem. Som exempel

kan ändå nämnas att vid de senaste internationella rekryteringarna av unga forskare har två kvinnor och en man anställts. Vid rekrytering av lärare, som t.ex. professor, har sökbilden däremot tenderat att ha en övervikt av manliga sökande som redan är verksamma i Sverige. Möjligtvis skulle därmed den internationella rekryteringen på sikt även kunna bidra till en förbättrad könsbalans också när det gäller läraranställningar.

Ibland kan vissa regler med syfte att underlätta för kvinnliga forskare blir kontraproduktiva. Exempelvis innebär könskvotering i betygskommittéer och andra kollegiala fora att kvinnliga forskare i detta avseende får en högre administrativ arbetsbörda jämfört med deras manliga kollegor. Kvotering i dessa fungerar förmodligen bättre om det är en jämn könsfördelning bland forskare.

Kvalitetsarbete och samverkan

Alla doktorander genomgår i princip samma forskarutbildning med obligatoriska förstaårskurser och valbara specialiseringskurser. Förstaårskurserna som är inriktade på metod håller en hög vetenskaplig nivå, och det kräver en mycket stor arbetsinsats från doktoranderna för att klara dessa kurser. Att ha klarat dessa metodkurser innebär därför en ”kvalitetsstämpel” när det gäller nationalekonomisk metod och en bredd i utbildningen. Alla doktorander får också handledning samt presenterar sitt avhandlingsmanus vid slutseminariet inför disputationen, med extern opponent. Detta är en viktig kontrollinstans, men även handledarens bedömning av doktorandens kunskaper vid genomförda kurser och under avhandlingsarbetet är viktiga parametrar för att säkra kvalitet, måluppfyllelse och progression i såväl den enskilda doktorandens utbildning som forskarutbildningen i sig.

Det förs kontinuerligt en dialog inom ämnet om vilket stöd kurserna ger för avhandlingsarbetet. För ett par år sedan bildades t ex en arbetsgrupp med representanter från Stockholms universitet och Handelshögskolan i Stockholm för att gemensamt se över förstaårsprogrammet och anpassa det bättre efter hur dagens avhandlingar förväntas se ut. Utvecklingen har successivt gått mot mer empiri och mindre teori, vilket måste hanteras. Diskussionerna mynnade ut i en reform av viktiga delar i programmet.

Graden av samverkan i bred bemärkelse mäts årligen i samband med arbetet med universitetets årsredovisning. När det gäller samverkan och samarbete med det omgivande samhället kan vi notera att medarbetare för närvarande är verksamma som experter i KPI-nämnden, Regelrådet, Riksgälden, Förvaltningsrätten, Patent- och Marknadsdomstolen, Patent- och Marknadsöverdomstolen, Riksrevisionen, Konkurrensverket, mm. Vi är representerade i ett stort antal forskningsråd och andra vetenskapliga råd. En av våra professorer är ledamot av Kungliga Vetenskapsakademien och sitter i priskommittén för Sveriges Riksbanks pris i ekonomisk vetenskap till Alfred Nobels minne. En annan är vice ordförande i Riksbanksfullmäktige. En tjänstledig professor arbetar som vice Riksbankschef, en annan som statssekreterare på Finansdepartementet. Institutionens medarbetare deltar flitigt i debatter och i radio- och tv-intervjuer samt citeras ofta i tidningar som DN och SvD, men även i The Guardian och The Economist. Denna breda kontaktyta med det omgivande samhället avspeglas i vår undervisning, handledning och i doktorandernas val av avhandlingsämnen.

Sammanfattning

En viktig faktor bakom forskarutbildningsmiljön är den kvantitet som vi kan upprätthålla, vilken i sin tur skapar förutsättningar för hög kvalitet inom utbildningen. Med runt 10–12 nya doktorander per år uppstår en bra dynamik där doktorander lär mycket av varandra. Möjligheter att läsa tillsammans med doktorander från andra lärosäten och att spendera tid vid utländska toppuniversitet skapar också positiva synergieffekter. En stor grupp doktorander möjliggör att vi kan erbjuda ett ambitiöst kursprogram med både bredd och djup. Att tidigt exponera sina idéer och forskning för andra i form av seminarier ökar kvalitén i avhandlingsarbetet.

Ett utvecklingsområde för att säkerställa kvaliteten på avhandlingen är att bli bättre på att utnyttja de kontrollstationer som redan finns. Ett viktigt exempel som nämnts är en minnesanteckning vid slutseminariet och någon form av kontroll att doktoranden fullföljer det man kommit överens om i samband med slutseminariet. Sådana kontrollmekanismer skulle även kunna implementeras vid tidigare seminarier under avhandlingsarbetet.

Det faktum att två lärosäten och fyra institutioner/institut gemensamt har ansvar för kursprogrammet innebär med nödvändighet en viss tröghet i förändringsarbetet vilket kan vara både av godo och av ondo. Att programmet kan reformeras vid behov har dock visats.

Senare års ökade kostnader för doktorandfinansieringen (borttagna utbildningsbidrag och höjda minimistipendier) kommer sannolikt att minska antagningen med minst 50 procent framöver och det återstår att se om vi kan upprätthålla kursutbudet i framtiden. För att upprätthålla den goda miljön för doktoranderna har institutionen startat ett arbete för att se över möjligheten att öka graden av externa doktorandanslag.

Aspektområde: Utformning, genomförande, resultat

Aspekt: Måluppfyllelse – kunskap och förståelse

Bedömningsgrunder:

A. Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar bred kunskap och förståelse både inom forskarutbildningsämnet och för vetenskaplig metodik/konstnärliga forskningsmetoder inom forskarutbildningsämnet.

B. Systematisk uppföljning görs av utbildningens utformning och genomförande i syfte att säkerställa måluppfyllelsen. Resultaten av uppföljning omsätts i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Allmänt om kunskap och förståelse

När det gäller kunskap och förståelse säkerställs detta främst av det obligatoriska kursprogrammet.

Forskarutbildningen i nationalekonomi vid Stockholms universitet (gäller även andra lärosäten i Sverige) är i stora drag upplagd på samma sätt som den amerikanska forskarutbildningen i ämnet. Doktoranderna läser först ett års obligatoriska metodkurser – de så kallade förstaårskurserna – i fyra delämnena; matematik, ekonometri, mikroekonomi och makroekonomi. Kurserna är specifika för forskarutbildningen och de håller en hög teknisk nivå för att ge doktoranderna förtrogenhet med vetenskaplig metodik i allmänhet och för att förbereda de forskarstuderande för avhandlingsarbetet i synnerhet. Det första året blir därmed även ett sätt att systematiskt kontrollera att doktoranderna är förberedda för att skriva en avhandling i nationalekonomi.

Under andra och tredje året läser doktoranderna specialiseringskurser parallellt med avhandlingsarbetet vilka ger dem djup och aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av ämnet. Vi har tillsammans med Handelshögskolan i Stockholm ett utbud på cirka 22 valbara kurser om året. Kurserna väljs av doktoranderna i samråd med handledarna, och ligger inom fält som är relevanta för avhandlingsarbetet. Detta utgör ytterligare en kontrollstation som förbereder doktoranderna för avhandlingsarbetet. Upplägget gör att forskarstuderande i nationalekonomi ges en likvärdig grund i ämnets starka metodologiska inriktning och teoretiska kärna. Kurserna dokumenteras systematiskt i de individuella studieplanerna så att progressionen kan följas.

Vetenskaplig metodik byggs in i samtliga kurser men den vetenskapliga metodiken är starkt kopplad till ämnet. Synen på vetenskaplig metodik kan i viss utsträckning skilja sig mellan olika discipliner. Den höga vetenskapliga specialiseringen innebär att kunskapen om metoder inom andra ämnen blir lägre. Det är möjligt att vi kan lära oss av andra discipliner när det gäller synen på vetenskaplig metodik och etik. Ett exempel är det krav på studieprotokoll vid experimentella studier som finns i medicin.

Kursprogrammet 2016/17 såg ut på följande sätt.

Första årets obligatoriska kurser:

Mathematics I	5.0 hp
Mathematics II	5.0 hp
Microeconomics I	7.5 hp
Microeconomics II	7.5 hp
Mathematics III	5.0 hp
Econometrics I	7.5 hp
Macroeconomics I	7.5 hp
Econometrics II	7.5 hp
Macroeconomics II	7.5 hp

Andra/tredje årets valbara kurser:

Development Economics I	7.5 hp
Economics of Inequality	7.5 hp
Institutional and Organizational Economics	7.5 hp
Quantitative Macroeconomic Methods	7.5 hp
Empirical Corporate Finance	7.5 hp
Empirical Asset Pricing	7.5 hp
Development Economics II	7.5 hp
Industrial Organization	7.5 hp
Political Economy and Public Choice	7.5 hp
Labor Economics	7.5 hp
Behavioral Macroeconomics	7.5 hp
Topics in Trade Theory	7.5 hp
Continuous Time Finance	7.5 hp
Political Economics II	7.5 hp
Management and Analysis of Big Data	7.5 hp
Behavioral Economics	7.5 hp
Labor-Market Macroeconomics	7.5 hp
Macroeconomic Analysis with Imperfect Information	7.5 hp
Topics in Asset Pricing	7.5 hp
Public Economics	7.5 hp
Political Economics III	7.5 hp
Health Economics	7.5 hp
Time Series Econometrics	7.5 hp
The Macroeconomy in the Long Run	7.5 hp
Experimental Methods	7.5 hp
Topics in Personnel Economics	7.5 hp
Monetary Economics	7.5 hp

Progression

Progression under utbildning uppnås på flera sätt. För det första genom det ovan beskrivna kursprogrammet där examination sker i form av skriftliga tentamina. För det andra genom de valbara kurserna under andra och tredje året. De valbara kurserna examineras oftast genom kursuppsatser (term papers). Kursuppsatserna är tänkta att kunna fungera som en utgångspunkt för en del i avhandlingen. Dessa kurser blir på så sätt en naturlig kontrollstation där doktoranden får möjlighet att med hjälp av forskare med specialistkunskaper inom en viss inriktning i ämnet få återkoppling på sin uppsats. För det tredje förväntas doktoranderna kontinuerligt presentera sin forskning vid uppstartseminarier (brown-bags) och konferenser.

Enligt den individuella studieplanen skall doktoranden under andra läsåret skriva åtminstone en kursuppsats, antingen som ett led i examinationen av lästa andraårskurser eller därutöver. Alla doktorander skall i slutet av år två delta i en obligatorisk workshop och presentera sin forskning. På institutionen har vi som nämnts vissa medel avsatta för doktorander att ta del av internationella forskarkonferenser (30 000: - för hela doktorandtiden). Dessa konferenser är viktiga steg i utbildningen eftersom de ger en effektiv inblick i vad som pågår i ämnet.

Doktoranderna tilldelas under andra året en huvudhandledare och en handledare med kompetens som lämpar sig för det valda avhandlingsområdet (fram till att detta sker är studierektor och biträdande studierektor formellt handledare, då första året endast består av det obligatoriska kursprogrammet). Tilldelningen av handledare sker i de allra flesta fall snabbt och smidigt eftersom vi inom ämnet har en stor tillgång på forskare och potentiella handledare. Rent konkret anordnas ett seminarium där handledarna presenterar sin egen forskning så att doktorander och handledare kan bilda sig en uppfattning om vilken matchning som skulle vara bäst. Antingen tar doktoranden själv kontakt med en handledare eller så är studierektor behjälplig i matchningsprocessen.

Aktiv handledning blir således från och med andra året en naturlig del i att upprätthålla progression under utbildningen. Någon gång kan det hända att det tar för lång tid innan en bra matchning sker. Detta kan vara förödande för progressionen. Vi har nyligen försökt lösa detta genom att tidigarelägga matchningen med den slutgiltiga handledaren. Att i formell mening leva upp till Högskoleförordningens krav på två handledare är i sig inte så svårt. Svårare kan det ibland vara att hitta en bra matchning, i synnerhet om doktoranden själv inte har en tydlig intresseinriktning.

I och med det intensiva kursprogrammet under första året och i viss utsträckning även under det andra året blir det svårt för många av våra doktorander att hinna disputerat inom fyra år effektiv studietid. Det är i och för sig ett problem som vi delar med många internationellt framstående forskarutbildningar i nationalekonomi som formellt är fyraåriga. Detta är ett viktigt utvecklingsområde, att hitta strategier som underlättar för doktoranderna att bli klara i tid. På sluttampen blir externa stipendier och/eller undervisning en möjlighet att finansiera studierna.

Institutionstjänstgöring i form av undervisning erbjuds alla doktorander och ger en möjlighet att bli finansierad ett femte år, men detta innebär förstås ingen förlängning av den effektiva studietiden i formell mening. Vår uppfattning är dock att denna möjlighet i praktiken ger de allra flesta doktorander en förbättrad möjlighet att hinna skriva sin avhandling inom planerad tid samt en viktig erfarenhet inför kommande yrkesliv.

Det är viktigt att hitta strategier som gör att doktoranderna påbörjar själva avhandlingsskrivandet på ett tidigt stadium. Den obligatoriska workshopen under andra året är en sådan strategi. Att på ett tidigt stadium få en handledare som matchar avhandlingsämnet väl är en ytterligare sådan åtgärd.

Kvalitetsarbete

De åtgärder som vidtas för kvalitetsutveckling är främst kursvärderingar och seminarier. Kursvärderingar görs för samtliga kurser på forskarutbildningen och efter varje gång kursen ges. Kursvärderingar görs tillgängliga för läraren och ledning. Detta ger framförallt information om något inte fungerar på en kurs. I annat fall är det svårt för ledning eller studierektor att ha djupare synpunkter på en forskarutbildningskurs. Skälet är att kurserna är så pass specialiserade och läraren är oftast den som bäst kan det område kursen handlar om. Vi har ett brett utbud av valbara kurser, men endast kurser som väljs av tillräckligt många (minst 5) doktorander ges. Doktorandernas intresse (och uppskattning) av olika kurser har därför en stor betydelse för kursprogrammet. Institutionen försöker också ha en viss rotation på lärare på forskarutbildningskurserna. Kvalitetsutvecklande åtgärder blir här mer av informell karaktär. Doktorandrådet kan också ha synpunkter och förslag till åtgärder. Här skulle vi kunna bli bättre och kanske ha ett mer formellt avstämningsmöte med doktorandrådet för att diskutera förbättringar. Sedan i våras har vi infört regelbundna möten med hela doktorandkollektivet där också kvalitetsfrågor kan lyftas.

Ett viktigt kvalitetsutvecklande moment är seminarieverksamheten med veckovisa möjligheter för doktorander att presentera sin forskning och få synpunkter av hela forskarkollegiet. Ett ytterligare viktigt kvalitetsutvecklande moment i ett senare skede är slutseminariet som tidigare beskrivits.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis har vi på forskarutbildningen en väl etablerad infrastruktur för kvalitetsutveckling i form av kursutvärderingar och seminarieverksamhet. Utvecklingsområdet är framförallt att hitta strategier som ser till att de förslag och synpunkter till förbättringar som framförs tas till vara. Det skulle kunna handla om enkla strategier som att i samband med doktorandseminarier föra minnesanteckningar som sedan följs upp av huvudhandledare och doktorand vid en bestämd tidpunkt.

Aspektområde: Utformning, genomförande, resultat

Aspekt: Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrunder:

A. Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar förmåga att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade (konstnärliga) uppgifter inom givna tidsramar samt såväl i nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet kan presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt. Doktoranderna ska också visa förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

B. Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Allmänt om färdighet och förmåga

Vid antagningen till utbildning på forskarnivå tas liten eller ingen hänsyn till sökandes intresseområden. Det är de med de bästa studieresultaten som antas. Det är doktorandens uppgift att under det andra året självständigt definiera sitt avhandlingsprojekt, med handledarna som bollplank. Härigenom blir det med nödvändighet så att doktoranden självständigt planerar sitt eget forskningsprojekt.

Det gedigna kursprogrammet säkerställer såväl progression som att doktoranden har adekvata metodkunskaper, och feedback från handledare och forskarkollegiet vid brown bag-seminariet säkerställer att doktoranden får kvalificerad input under hela avhandlingsarbetet. Som nämnts är det dock få doktorander som disputerar inom 48 månaders effektiv studietid.

Utöver de tidigare nämnda brown bag-seminarierna har doktoranderna goda möjligheter att presentera sin forskning i internationella fora. Alla doktorander uppmuntras att delta i internationella konferenser under studierna. Många får tillfälle att tillbringa ett år som gästdoktorand vid framstående amerikanska universitet. universitetets deltagande i det europeiska nätverket ENTER har redan nämnts. Därmed finns det goda förutsättningar att förmågan att muntligt och skriftligt presentera och diskutera forskning i dialog med vetenskapssamhället kan säkerställas.

De doktorander som närmar sig disputation och planerar en internationell karriär erbjuds möjligheter att ge ett ”job talk” där forskarkollegiet ger förslag på förbättringar av presentation och argumentation. 2016 deltog även en expert på presentationsteknik. Doktoranderna förbereds inför intervjusituationer i s.k. ”mock interviews” (fiktiva intervjuer).

Nationalekonomi som ämne och nationalekonomiska avhandlingar har nära kopplingar till viktiga samhällsproblem som kan röra exempelvis arbetslöshet, kriminalitet och socialförsäkringsfrågor. Avhandlingarna bidrar därigenom i stort sett alltid till samhällsutvecklingen. Därigenom är det naturligt att det finns ett stort intresse från omvärlden, att nydisputerade intervjuas i press och TV och att nydisputerade även skriver debattartiklar med anknytning till sin forskning.

Samtliga doktorander erbjuds möjlighet att undervisa som gruppövningslärare på grundnivå och avancerad nivå, och det gör också de allra flesta. Detta ger värdefulla kunskaper och meriter på det pedagogiska området. Centrum för universitetslärarutbildning anordnar kursen ”Introduktion till undervisning” vilket är en inledande högskolepedagogisk kurs för doktorander eller forskare med liten undervisningserfarenhet.

Det som tidigare skrivits om progression, kursutbud och kvalitetsarbete har bäring också på aspekten färdighet och förmåga.

Sammanfattning

Möjligheterna att diskutera och presentera sin forskning både i interna och i internationella sammanhang är goda. Likaså möjligheterna att definiera och bedriva sin egen forskning självständigt och på en hög nivå.

Ett mål är att fler doktorander skall bli klara efter 48 månaders effektiv studietid.

Aspektområde: Utformning, genomförande, resultat

Aspekt: Måluppfyllelse – värderingsförmåga och förhållningssätt

Bedömningsgrunder:

A. Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas ska visa intellektuell självständighet, (konstnärlig integritet), och vetenskaplig redlighet/forskningsmässig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar. Doktoranden ska också ha nått fördjupad insikt om vetenskapens/konstens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används

B. Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Allmänt om värderingsförmåga och förhållningssätt

Som redan nämnts är det doktorandens uppgift att under det andra året självständigt definiera sitt avhandlingsprojekt, med handledaren som bollplank. Detta säkerställer intellektuell självständighet i utbildningen.

Kursprogrammet finns redan beskrivet ovan. Första årets obligatoriska metodkurser är ett sätt att systematiskt kontrollera att doktoranderna är förberedda för att skriva en avhandling i nationalekonomi. Dessa kurser finns angivna och dokumenteras i såväl allmän som individuell studieplan.

Under andra och tredje året läser doktoranderna specialiseringskurser inom fält som är relevanta för avhandlingsarbetet. Detta utgör ytterligare en kontrollstation som förbereder doktoranderna för avhandlingsarbetet. Upplägget gör att forskarstuderande i nationalekonomi ges en likvärdig grund i ämnets starka metodologiska inriktning och teoretiska kärna. Författandet av term papers och fokus på en stor mängd forskningsartiklar med olika inriktningar och ansatser (snarare än läroböcker) tränar doktoranderna i rollen som kritiska och självständiga forskare och aktualiserar etiska frågeställningar och bedömningar.

Ett kriterium för att en avhandling ska godkännas är att materialet är av tillräckligt hög kvalitet för att det ska kunna publiceras i internationella (referee-bedömda) tidskrifter. Detta innebär ett högt kvalitetskrav när det gäller vetenskaplig självständighet (originalitet) och redlighet. Normalt krävs att minst en av uppsatserna är ensamförfattad vilket säkerställer att alla når upp till kvalitetskravet.

Nationalekonomi som ämne är starkt kopplat till viktiga samhällsproblem och därigenom till ekonomisk politik i bred bemärkelse. Det blir naturligt att forskningens möjligheter och begränsningar står i fokus på seminarierna. Vilka policyväxlar kan man dra på det aktuella forskningsunderlaget? Vilka politiska rekommendationer vågar man ge? Dessa frågor är självklart starkt kopplade till forskningsetiska bedömningar.

Forskningsetiska inslag finns även i flera av de obligatoriska kurserna, men ett samlat grepp saknas. Detta får betecknas som ett utvecklingsområde. Många doktorander bedriver dock projekt som kräver etikprövning och skriver i sådana fall själva ansökningar om etikprövning i samråd med handledare. I samband med ansökningar om forskningsbidrag är doktoranderna

ofta delaktiga i författandet av ansökningen. Här ingår ofta etiska bedömningar och arbetet med ansökningarna är typiskt sett en bra träning i forskningsmässig självständighet.

Stockholms universitet har en rad styrdokument kring etiska frågor, och ordnar seminarier om etik i forskningen.

Det som tidigare skrivits om progression, kursutbud och kvalitetsarbete har bäring också på aspekten värderingsförmåga och förhållningssätt.

Sammanfattning

Utbildningens upplägg uppmuntrar till självständighet, men vi skulle sannolikt behöva arbeta mer med att systematiskt införa forskningsetiska inslag och diskussioner i kursprogrammet.

Arbetslivets perspektiv

Bedömningsgrunder:

A. Utbildningen är användbar och förbereder doktorander för ett föränderligt arbetsliv, såväl inom som utom akademien.

B. Utbildningens utformning och genomförande följs systematisk upp för att säkerställa att den är användbar och förbereder för arbetslivet. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Utbildningen som förberedelse för arbetslivet

Såväl kurser som avhandlingsarbete ger en god förberedelse för arbeten inom akademi, myndigheter, organisationer och företag. För att säkerställa att utbildningen är relevant ur ett arbetsmarknadsperspektiv följer vi systematiskt de arbeten som våra doktorer får närmast efter disputation. Under perioden 2013-2016 gick våra doktorander framför allt till arbeten på andra universitet eller fick arbeten som kvalificerade utredare hos andra arbetsgivare:

2016

Linköpings universitet
Bank of Italy
IMF, Washington DC
Södertörns högskola
Ben Gurion University
Uppsala universitet
Rochester University

2015

Arbetsförmedlingen
Karolinska institutet
SOFI
University of British Columbia
Vancouver School of Economics

2014

European University Institute
CESifo Group Munich
Southwestern University of
Finance and Economics
Uppsala universitet

2013

University of Calgary
Arbetsförmedlingen
Norwegian School of Economics
University of Aarhus
Sveriges Riksbank
UCSD School of Intern. Relations
Roubini Global Economics

University of Sassari
University of Hongkong
University of Toronto
Syracuse University
University of Utah

Genom att vi regelbundet själva rekryterar på den internationella arbetsmarknaden har vi god inblick i vad anställningsbarhet innebär i vårt ämne. Vi har redan nämnt att de doktorander som närmar sig disputation och planerar en internationell karriär erbjuds möjligheter att ge ett ”job talk” där forskarkollegiet ger förslag på förbättringar av presentation och argumentation.

Karriärstödet till de som vill söka sig mot myndigheter och kvalificerade utredningsarbeten i Sverige är mindre formaliserat men här använder vi oss av de naturliga kontaktytor gentemot det omgivande samhället som handledare och övriga forskare har.

Samtliga doktorander erbjuds möjlighet att undervisa som gruppövningslärare på grundnivå och avancerad nivå, och det gör också de allra flesta. Detta ger användbara pedagogiska kunskaper och meriter.

Stockholms universitet ordnar karriärdagar för doktorander och erbjuder studie- och karriärvägledning. Det ordnas också informationsträffar om hur man blir postdoc och workshops om hur man skriver bidragsansökningar. Vad gäller övergången mellan utbildning på forskarnivå och yrkeskarriären erbjuder universitetet också ett alumnätverk med olika aktiviteter. Universitetet har ett arbetsmatchningsverktyg My Career som är öppet för studenter och nydisputerade och organiserar regelbundet seminarier som antingen presenterar potentiella arbetsgivare eller behandlar olika vägar till arbetsmarknaden. Avdelningen för forskningsstöd informerar om och hjälper till med forsknings- och postdoc-ansökningar och doktorander och nydisputerade har tillgång till den internationella databasen Research Professional.

Sammanfattning

Att döma av alumnkartläggningen ligger vi bra till när det gäller anställningsbarhet. Att erbjuda ett mer systematiskt karriärstöd till de doktorer som söker sig mot myndigheter och kvalificerade utredningsarbeten i Sverige är dock ett utvecklingsområde. Det finns dock tecken på att det är på väg att etableras en inhemsk ”job-market” för denna typ av arbeten vilket i så fall kommer att underlätta matchningen mellan doktorer och arbetsgivare på den lokala arbetsmarknaden framöver.

Doktoranders perspektiv

Bedömningsgrunder:

A. Utbildningen verkar för att doktoranderna tar en aktiv del i arbetet med att utveckla utbildningen och lärprocesser.

B. Utbildningen följs systematiskt upp för att säkerställa att doktorandinflytandet används i kvalitetssäkring och utveckling av utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Allmänt om doktorandinflytande

Doktoranderna har ett aktivt doktorandråd. Doktorandrådet sammanställer kursvärderingar och är representerade i institutionsstyrelsen. En del doktorander undervisar själva som gruppövningslärare på forskarkurser och har därmed ett direkt inflytande på kurserna. Som nämnts har doktorandernas värdering av kurserna också ett stort inflytande över vilka doktorandkurser som ges. Vi annonserar ett brett urval av valbara kurser, men endast kurser som väljs av tillräckligt många (minst 5) doktorander blir av. Doktorandernas intresse (och uppskattning) av olika kurser har därför en stor betydelse för kursprogrammet. De är också representerade i vårt nystartade Arbetsmiljöråd.

Vi har inlett ett försök med en typ av stormöten där samtliga doktorander kan ta upp angelägna frågor med prefekt och studierektor. Utvecklingssamtal hålls årligen med samtliga doktorander. Tanken är att en och samma person skall hålla alla samtalen med första- och andraåringarna som är minst varma i kläderna. Denna person kan vidarebefordra viktig information till studierektor och prefekt från denna grupp.

Alumnundersökningar skulle kunna vara ett sätt att tillvarata viktiga synpunkter på utbildningen. Sådana genomförs inte bland doktorer idag men väl bland kandidat- och masterstudenter.

Det humanvetenskapliga området anordnar en välkomstdag för nya doktorander där det bland annat informeras om doktorandinflytande.

Doktorandernas arbetsmiljö

Alla doktorander har en egen arbetsplats/skrivbord i ett delat rum och tillgång till ett välutrustat kök/matrum. Institutionen stöttar ekonomiskt doktorandrådets välkomst- och teambuilding-aktiviteter och ordnar själva en välkomstillställning tidigt i september. I övrigt är doktoranderna inbjudna till såväl personaldagar som personalfester. Medarbetarenkäter görs regelbundet och visar att våra doktorander trivs betydligt bättre än genomsnittet av doktorander på SU men också att det är den grupp på institutionen som trivs sämst, vilket i någon mån är naturligt eftersom de har en tillfällig anställning och ett stressfyllt arbete.

Sammanfattning

Doktoranderna är väl representerade i beslutande och beredande organ och de har ett aktivt och kraftfullt doktorandråd. De trivs bättre än den genomsnittlige doktoranden på universitetet, men sämre än den genomsnittliga personen vid institutionen. Detta är i någon mån naturligt eftersom doktorandstudierna till sin karaktär är osäkra och stressfyllda. Detta

måste dock ändå ses som ett utvecklingsområde. Ett mer systematiskt alumnarbete skulle kunna ge viktig kunskap om utbildningen.

Jämställdhetsperspektiv

Bedömningsgrunder:

A. Ett jämställdhetsperspektiv är integrerat i utbildningens utformning och genomförande.

B. Systematisk uppföljning görs för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande främjar jämställdhet. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Allmänt om jämställdhetsperspektivet

Institutionen har en jämställdhetsansvarig som doktorander och övriga kan vända sig till och få råd i jämställdhetsrelaterade frågor. Ansvar för att löpande ta fram jämställdhetsplaner ligger också på jämställdhetsansvarige i samarbete med Arbetsmiljögruppen. I denna grupp skall ingå bl a prefekt, skyddsombud, jämställdhetsansvarig samt studerande- och doktorandrepresentanter. För frågor som rör trakasserier eller kränkningar finns en åtgärdsplan där jämställdhetsansvarig och prefekt är ansvariga för hanteringen.

Jämställdhetsperspektiv ingår som en naturlig del i experimentell och empirisk nationalekonomi och därmed i kurser och möjliga avhandlingsämnen. Exempel på frågor man intresserat sig för är varför kvinnor har lägre lön än män, huruvida män och kvinnor är olika riskbenägna, huruvida män och kvinnor är olika altruistiska, om det är effektivare att kanalisera bistånd via kvinnor, mm mm. Andra årets program erbjuder kurser inom arbetsmarknadsekonomi, behavioral economics, utvecklingsekonomi, hälsoekonomi och experimentell ekonomi som alla behandlar viktiga genusaspekter. Vissa år har vi haft specialkurser i gender economics och diskriminering.

Alla kurser läggs upp fritt av respektive lärare. Inget direkt inflytande utövas från institutionsledningen för att lyfta in just jämställdhetsperspektivet, men jämställdhetsfrågor är så viktiga och intressanta att de tar stor plats.

På central nivå kan nämnas att Samhällsvetenskapliga fakulteten har en jämställdhetsgrupp vars uppgift är att på en övergripande nivå bevaka och följa upp jämställdhetsfrågor inom fakulteten. Gruppen ska verka för och stödja institutionernas jämlikhets- och jämställdhetsarbete bland personal och studenter genom att erbjuda en plattform för erfarenhetsutbyte och spridning av goda exempel.

Doktorandgruppens sammansättning

I doktorandgruppen är det förhållandevis jämn könsfördelning (40/60). Antagningen är baserad på meriter men om det står mellan två jämnstarka kandidater väljer vi den med underrepresenterat kön. Vi säkerställer alltid att både män och kvinnor deltar i urvalsprocessen.

I och med att kvinnliga doktorander är i minoritet bekostar institutionen som tidigare nämnts vart tredje år en konferens för ett nätverk av kvinnliga doktorander från Stockholms universitet, Uppsala universitet och Handelshögskolan i Stockholm. Detta för att öka kontaktytorna med andra kvinnliga doktorander. Konferensen är årlig och ansvaret roterar mellan lärosätena.

Sammanfattning

Den stora jämställdhetsfrågan är kanske inte hur vi hanterar utbildning på forskarnivå där ju könsfördelningen är hyfsat jämn utan hur vi rekryterar och behåller kvinnliga lärare/forskare. Här är fördelningen betydligt skevare. En viktig fråga är varför just kvinnor söker sig till andra typer av anställningar. Disputerade kvinnor utanför akademien har mycket goda karriärvägar, och dessutom betydligt större trygghet vad gäller anställningsförhållanden. Hur matchar vi det?